RÉGI DOLGAINKRÓL (VII.)

HERCEG JÁNOS

A főispán, akit „szép Pistának" neveztek, megkülönböztetésül a másik Vojnics Istvántól, s aki valóban mutatós férfi volt, mint azt Karlovszky Bertalan portréja tanúsítja, nem sokat törődött a helyi irodalmárok véleményével. Ő is tudta, mit jelent Laza Kostić írói tevékenysége Bácska határain túl a szerb szellemi életben. Nem megyei, hanem országos szerepet szánt báró Vojnics István a költőnek, mintha kormányától erre kapott volna megbízatást. Megtörni a nemzetiségi ellenállást egy ilyen csalódott européerrel, mint amilyen a költő volt, akinek Shakespeare-fordításai először mutattak a Nyugat felé. De aki harminc év előtt a magyar képviselőházban ragyogó szónoklatokkal kiváltotta még a kormánypárt többségének csendes elismerését is.

– Šta mi uvik radite? – kérdezte, miközben magasra emelte poharát, merthogy sörrel nem illik koccintani, s az „i" még meg is nyúlt a szájában, ahogy gyerekkorából megmaradt benne a bunyevác akcentus.

– Meleg van! – felelte a költő merő udvariasságból magyarul, s álla alatt kigombolta a körgallért. – Vissza is vonulok néhány napra Laloševič barátom batinai tusculánumába, hogy friss ájerral szívjam tele magam.

A kitérő válasszal vége is volt a politikai megnyerés kísérletének, s az irodalmi kör, Vértesi Károllyal az élén, alaptalanul vádolta meg a főispánt a másik sarkon, hogy megint a nemzetiségekkel trafikál. A nemzeti elfogultságtól korántsem mentes negyvennyolcas literátorok hamis legendái mindenekelőtt őket magukat tévesztették meg, ami a költő megítélését illette.

De a valóság legalább oly megtévesztő volt.

A kék és sárga, piros és zöld csíkozású paraplé például, amelyet talán még az ágyába is magával vitt! És a városi futóversenyek, amelyeket önmagának rendezett! Mert hiába voltak széles sétányok az aszfaltos járda és a nyitott sánc között a körúton, amelyeket sötéten árnyékolt be a sűrűn összehajló bogyósok lombja, mégiscsak megütközött az úri nép, s mélységesen megbotrán-

kozott, amikor a költő futni kezdett, és suszterinasok szaladtak csúfolkodva utána. Csak doktor Simonović hagyatékának későbbi gondozója nézte nagy elismeréssel és tisztes távolból a költő guggológyakorlatait, ahogy mikor a ligetbe ért, esernyőjét vízszintesen s két kézzel előretartva lassan alámerült, s ruganyosan felemelkedett újra. Az elismerésre rászolgált a költő, hiszen akkor már elmúlt hatvanéves. Mert tornamutatványait itt szerette végezni a fiatal ligetben, növendék platánok és fehér nyírfák között, kakukkszó mellett. Érthetetlen, miért nem itt állították fel a szobrát, s miért az egykori Magyar Olvasókör bukszusai között, mintha csak diadalmaskodás vezérelte volna emlékének őrzőit!

A ligeti sétányokat akkor zárták el keresztforgókkal, hogy ne lehessen kocsival behajtani, s Laza Kostić nevet is adott mindjárt nekik: tipaja. Vagyis: ti, pa ja – te, azután én! Ilyesmire is jó volt a kisváros. Nyelvészkedésre, szavak gyártására, amelyekből egész szép gyűjtemény maradt, úgyhogy Simonović doktor ki is egészítette velük Vuk szótárát.

Különösködésének voltak még más, vidámabb kilengései a ligeti futásnál. Nem éppen szalonképes anagrammákat csinált a város előkelőségeiről, úgyhogy azután a hátuk mögött csak ezen a néven emlegették őket évtizedeken át. Állítólag dalszövegeket is írt Trda prímás felkérésére a Ratarnál, de azokat is csak korhely férfiak énekelhették csukott ajtók mögött. Ugyanakkor kigúnyolta az úrhatnámságot az U tom Somboru kezdetű dalával – ha ugyan igaz, hogy tőle való! –, s ezzel azt bizonyította, hogy neki is megvan a véleménye a városról, amely nem tudta megbocsátani a szeszélyeit.

És ugyanez a Laza Kostić, aki a szerb költészetben oly magányos jelenség volt, s a korabeli kritikának újdonságával érthetetlen, nagyságában nem követhető, ugyanez a szertelen, polgárpukkasztó világfi, akiről el se lehet hinni hogy obszcén dalokat is hajlandó volt írni, mint négyszáz évvel azelőtt Villon, ugyanez a Laza Kostić a Vajda János-i el nem nyert éden fájdalmával a szívében korának legtisztább és a szerb költészet legmagasabb csúcsát érintő szerelmes versét írta meg. Kielégítetlen, nagyon is földi vágyaival földöntúlivá magasztosította szerelmét, s hozzáfiatalodott a nőhöz, aki mint mondják, nem is volt szép, s fekete pihékkel a szája fölött nem nagyon lehetett mennyei jelenség. De hát nem ezen múlik, s így meggyőződéssel remélhette:

vágyunk édeni szép hűvössé hül.
Itt én vagyok vénebb az életútban,
ott elég fiatal leszek hozzá végül,
hol minden különbség csönddé csitul le,
Santa Maria della Salute.

*

A költőt nem érdekelte a főutcai látnivaló. Meg is kerülte, s a Čitaonicából kijövet a Só utcában folytatta útját, ahol Kozma Lászlóval lehetett találkozni néha, aki nagy kalaplengetéssel üdvözölte. De a költő sokszor morózusan fogadta a képviselő és kálvinista főember köszönését, mert a barátságtalan városban már az is gyanús volt, ha valaki ilyen barátságosnak mutatkozik. Nem tudhatta, persze, hogy a tiszteletbe irodalmi bók is vegyült, mivel dr. Kozma László valóban azon kevesek közé tartozott, akik tudták, hogy a költőt milyen magas rang illeti meg a szerb literatúrában. Ha mástól nem, hát az elhallgatott elbeszélőtől, Gozsdu Elektől épp eleget hallhatott róla.

S meglehet, hogy Gozsdu a költőnek is beszélt a képviselőről, mert azért arról is volt mit mondani, nevezetes ember lévén akkor már a századforduló idején a városban. A Történelmi Társulatnak volt az elnöke, azonkívül modern felfogású irodalombarát, aki alkalomadtán maga is írt egy-egy verset, ünnepélyes hexameterekben, nyilván abból a meggondolásból kiindulva, hogy aki nem tudott magának saját formanyelvet teremteni, legjobb, ha megmarad a klasszikusoknál.

Ugyanakkor ő is tájékoztatta egyről és másról a *Köd* és az *Aranyhajú asszony* íróját, aki akkor már csak megszépítő messzeségből nézett az irodalmi berkekben folyó küzdelmekre.

– Most kaptam meg egy új poéta, valami Ady Endre verseskönyvét – közölte az Obláth-nyomda kapujában, mielőtt beléptek volna, hogy az újságnak szánt cikkeik kefelevonatát átfussák.

– Talentumos? – vágott a szavába a régi izgalommal Gozsdu.

– Méltóztassál meghallgatni! – S azzal már szavalta is:

Góg és Magóg fia vagyok én,
Hiába döngetek kaput, falat
S mégis megkérdem tőletek:
Szabad-e sírni a Kárpátok alatt?

– Hm, érdekes! – mondta Gozsdu jobb kezének hüvelyk- és mutatóujja közé csippentve szakállát. – És milyen merész! Ez az attitűd, kérlek alássan!

A képviselő, aki később a *Nyugat* első és egyetlen előfizetője lett Zomborban, az elismerő szavakra utánanézett Laza Kostićnak az utca közepén, egy pillanatig arra gondolva talán, hogy mi lenne, ha utánaszaladna, s neki szavalná el az új poéta versét.

És hogy mégis elhallgatott, s hagyta eltűnni a Só utcából a költőt, aki esernyőjét most már a szerb körúton forgatta, máig is sajnálhatjuk.

Istenem, Só utca! Mennyi minden merül fel a mélységes időből erre a régi névre! Mert amíg az egyik oldalon a jámbor hívek mentek esti felolvasásra és zsoltáréneklésre, melyet az említett képviselő lánya kísért harmóniumon az újonnan épült imaházban, addig a másikon az alispán, Karácson Gyula balla-

gott a vármegyeháza felől haza, mivel ott volt a háza a nyomda mellett. S a házat harminc évvel később Maglić Cveta vette meg, az ifjú radikálisok képviselője, valószínűleg úgy gondolta, hogy a jogutódlásban a közjogi stallumhoz a házat is legjobb megszerezni!

És még messzebbre nézve Margalits Edét lehet látni, de még fiatalon és csupa lázban, mint a főgimnázium elegáns tanárát, amint a szerb nőegylet háziipari műhelye felé siet, mintha neki kellett volna ellenőriznie, hogy jól szövike a kelimeket. A jelen levő ügyeletes hölgy közben kényesen felelgetett, s japán legyezőjével legyezgette magát, pedig már nem is volt meleg, csak a legyező volt divatos. Margalits aztán lelkes cikkekben dicsérte a szerb népművészetet a „Bácská"-ban, így igazolva a gáláns viziteket.

Ruttkay Emma meggypiros florentinkalapja is fel-feltűnt a nyomda környékén, amely fél évszázadon át annyi vélt vagy igazi tehetségét indította az irodalom ködös tájai felé. Volt, aki messzebbre jutott az Obláth-háztól, amelynek udvarában rózsalugas alatt sétált fekete szemüveggel, borvörös selyemsapkájával az öreg nyomdász, mintha a gépek zakatolása és a berakólányok dalolása mellett a rózsa is megszépíteni tartozott volna a messzire indulók útját, s volt, aki ott ragadt egy életen át, mint Latinovits Stanci, a városi tanácsos vagy Pannonius – de nem Janus! –, akit Husvéth Lajos egy tréfás pillanatában kentaurnak festett, mivel a süket Falcione Sándor a költői álnévnek csupán a második részét értette meg, s földbirtokos lévén és a lovak szerelmese, rögtön megkérdezte: – Mén vagy kanca az a nóniusz?

Nagyon messzire nem lehetett eljutni a Só utcából, sajnos. Ahhoz talán az kellett volna, hogy az ember be se forduljon abba a nyomdába a rózsafák között, hanem csak elsiessen mellette, mint Laza Kostić. Mert ha már a költészet tájai vonzották, hát legalább másutt, más városban, más vidéken várt volna indításra, s nem a Só utcában, ahonnan harminc év előtt eltűnt a nyomda, még előbb a sóraktár a sarokról, úgyhogy a neve se Só utca többé.

*

A költő alakjának eltűnése után a szerb körúton forduljunk egy merész kanyarral a későbbi idők színterére, amikor már a fekete pápaszemes öreg nyomdász sem sétált többé a rózsák között, hanem az utóda köszönt át komázva Kohlman tanár úrnak a másik oldalra:

– Pálinkás jó reggelt! Fölkoránlott a tanár úr?

Bosnyák Ernő volt a jókedvű köszönő ember, s kurta német pipáját kivette szájából a kellő tisztelet kedvéért, magában már előre nevetve a várható dorgatóriumon, amelyet a tanár sose mulasztott el:

– Van eme és van ama! De csak mássalhangzó előtt. Különben mindig emez vagy amaz! Ezt jegyezzék meg maguknak a szerkesztő urak! Szarvas Gábor, amilyen harcias ember volt, huszonötöt húzatott volna rájuk ott, ahol nem székel az agy. Én, sajnos, sose tudtam ilyen szigorú lenni.

– Köszönöm a figyelmeztetést, majd megfircangolom őket!

És miután nemcsak tréfára mindig kész, de rendszerető s hagyományokat is tisztelő ember volt Bosnyák Ernő, biztosan állta is a szavát. Mert ő se láthatott mindent. Akkor ugyan már túl volt a filmezés első örömén és csalódásán, de vállalkozó kedvéből még mindig futotta költséges passziókra, amelyeket csak nehéz munkával s a tipográfia kivételes művészetével volt képes fenntartani. Mert művész volt a szakmájában Bosnyák Ernő, a merkantilmunkáknak, plakátnak és linómetszetnek utolérhetetlen mestere. Megérdemelné, hogy egyszer kiállítást rendezzenek a hagyatékából. Nemcsak zombori érdekesség lenne!

Az 1925-ben indított négyoldalas hetilap, a *Sombori Újság* is drága passzió volt. Vagy talán nem is az, hanem inkább kötelesség, amelyet önként vállalt magára Bosnyák Ernő. Egyszerűen nem nézhette, hogy Zomborban nincs egyetlen magyar újság. Jó, az impériumváltozás után kinőtte magát a *Bácsmegyei Napló*, az újvidéki *Dél-Bácska* is be-bejárt Zomborba, de hogy a megyeszékhelynek – mert akkor még az volt – ne legyen magyar sajtóorgánuma, abba nem akart belenyugodni. Pedig tudnia kellett volna, hogy sehonnan semmiféle anyagi támogatásra nem számíthat. Nem úgy, mint elődei, Bittermann és Obláth Károly, akiknek azért csurrant és cseppent némi szubvenció a város és a vármegye rejtett alapjaiból, főként a választások előtt. Bosnyák Ernő kizárólag a maga keserves keresetére számíthatott.

– Ide hallgasson direktorom – állította meg ligeti sétája közben egy reggel Gyöngyösi Dezsőt, a betegsegélyző egykori igazgatóját –, maga most állás nélkül maradt, miután a szabadkai *Hírlap*ot betiltották. Én csinálok egy lapot magának. Persze, nemcsak nyomdász akarok lenni és kiadó, ha már beleteszem a pénzemet. A lap irányának a meghatározásában is részt akarok venni. Stimmel? Na hát akkor pacsit a bácsinak!

Így született meg a *Sombori Újság*.

„Irány! – gondolta magában a facér szerkesztő. – Minek felvágni? Egy négyoldalas lapocskának miféle iránya lehet. Meg kell tömni hirdetéssel, vezércikket kell írni az Apatini úti sáncról, amelyet még mindig nem csukatott be a város, mert az opštinárok, akiknek többsége szállási, folyton leszavazza az erre vonatkozó indítványt. Aztán itt van a villanytelep, amely csak az áram árát tudja emelni, közben leállnak a motorok, olyan gyönge az áram. Milyen más iránya lehet egy helyi lapocskának!"

– Vágok egy elegáns, gyönyörű fejet a lapnak, a pesti *Az Est* stílusában, hadd egye őket a sárga fene! – mondta a kiadóvá előlépett nyomdász, rejtélyes célzással, s elégedetten simított végig borostás állán. – Persze, S-sel, mert ezek a főokosok attól félnek, hogy abba menne tönkre az S–H–S Királyság, ha a magyarok Z-vel írnák Zombor nevét!

És így, munka közben, csípős megjegyzések és harsány nevetések közepette, mert Bosnyák Ernőnek remek kedélye volt, már az első számban látható lett a

lap említett iránya. Nemcsak kommunális ügyekkel foglalkozott. Magyar lap lévén kötelességének érezte a bezárt magyar gimnázium és az elbocsátott tanítók és tanárok sorsával is törődni. Nekiment Pribičević miniszternek, megleckéztette a kormányt, ami néha kicsit komikus is volt, úgyhogy akadt, aki azt mondta: Szeretem, ha a bolha köhög! De ha nem is hallatszott messzire a hangja, a magatartása mégis imponáló volt, s élénken bizonyította Ignotus igazát, hogy az újságíráshoz nemcsak fejre és ülőkére van szükség, hanem gerincre is. Bosnyák Ernő könnyed iróniája is mindenütt kiütközött a lap hasábjain, mindenekelőtt az ötletes címekben, s az anyag összeválogatásában, amikor sokszor beszédesebb volt az, amit elhallgatott, mint amit megírt. Szóval igyekezett egyéniség lenni a *Sombori Újság*, mint minden valamirevaló lap, ha csak egy kicsit is ad magára.

*

A zombori hetilap, amely második évfolyamában hat oldalon jelent meg, utolsó leheletéig ragaszkodott a város „központi jelentőségéhez". Mindig talált valamit, ami ebben az anakronisztikus hitében megerősítette. Elég volt a tény, hogy Zomborban alakult meg az asztaliteniszezők országos szövetsége, mert itt kezdték először pörgetni a labdát, s városunkban jött létre a magyar dalárdák vajdasági tömörülése, hogy az újság azonnal emelt hangon szóljon hozzá sporttól és daltól messze eső kérdésekhez is.

Miután pedig addig is kitartóan törte a borsot a szabadkai napilap, a *Bácsmegyei Napló* orra alá, kormánypártisággal vádolva a kitűnően szerkesztett újságot, aminél súlyosabb vád az érzelmileg ellenzékbe szorult, elnyomott magyarság részéről, amelynek nevében a zombori újság szót emelt, aligha érhette volna tekintélyes laptársát, egy szép napon mégiscsak megunta a dolgot. A vajdasági újságírók „legerősebb embere", dr. Szántó Miklós neve alatt vezércikket jelentetett meg, amely a zombori hetilapot nagyon magasról megleckéztetve a hangosan ellenzékieskedő s csendesen megalkuvó magyarpárti embereket is igyekezett nevetségessé tenni.

De a rossz reklám is reklám. És mivel a „szuboticai Times" rendre utasításával felhívta a figyelmet a pár száz példányszámban megjelenő lapocskára, annak még nagyobb lett a hangja. Egyetlen erénye, mint a csúnya lánynak, neki is a tisztessége volt, s ennek tudatában küzdött tovább elkeseredve a „magyar nyelvű napilap" ellen, többek között a vajdasági magyar irodalom akkor indult mozgalmát is pártfogásba véve, amelyet a *Bácsmegyei Napló* agyonhallgatott. Ismertette folyóiratát, nagy cikkben köszöntötte a becsei Helikon keretében megalakult irodalmi társaságot, hozzászólásokat közölt, hogy mi is lenne a teendője a *Vajdasági Írás*nak, amely eleinte egy képes újság mellékleteként jelent meg Szenteleky Kornél szerkesztésében.

Gascogne akkor is messze esett Vajdaságtól, irodalmi távolsága még a föld-

rajzinál is nagyobb volt. De a legénykedésükről híres franciák elbújhattak volna a zombori hetilap lármás nekigyürkőzése mögött. Senkit se tartott önmagán kívül elég bátornak, elég becsületesnek s elég jó magyarnak. És mivel az újságcikk akkor érdekes és izgató, ha éle van, s nem tintával írják, hanem lehetőleg vitriollal, a zombori hetilap cikkei vakmerőségükkel valószínűleg a vidék más részein is feltűnést keltettek. Persze szigorúan a szakmán belül és a politizálgató emberek körében, a „der Tzar wird sich kratzen" mosolya mögött.

Az ember, ismerve az akkori viszonyokat, nem érti, hogy engedhette meg mindezt a cenzúra a *Sombori Újság*nak. A *Délbácska*, a *Hírlap*, sőt a *Bácsmegyei Napló* összehasonlíthatatlanul szerényebb cikkei miatt szenvedett elkobzást, minden alkalommal feje fölé vonva a betiltás Damoklész-kardját. Talán csak az ügyészen múlott, vagy esetleg nagyobb hatalmak gyakorolták ezzel az elnézéssel a megosztás hasznos politikáját, ki tudja!

A klerikális támogatásból éldegélő újvidéki újság, amelynek belső munkatársa az a Csuka Zoltán volt, aki szellemi mozgalmunkat szervezte, ugyancsak kiállt a *Vajdasági Írás* ügye mellett, s eközben egy-egy oldalvágást minduntalan megreszkírozott a *Napló* ellen. Akárcsak a szabadkai *Hírlap* is. De ilyen hévvel, s ilyen éles hangon nem kelt ki ellene egyik sem!

A hang alpári volt, bulvárlapok fulmináns írásmódjára emlékeztetett, de épp ez volt az eredeti s az érdekes abban az álmosító csöndben, az unottan írt cikkek között. A jelek arról tanúskodnak, hogy se párt, se papság, se más érdekközösség nem állt az újság mögött. Dr. Kádé – Kohlmann Dezső – s Prokópy Imre monogramjai fölött egyéni vélemények hangzottak el. A többi cikk névtelenül, de annál kíméletlenebbül ostorozta az „ügyes reklámmal, de még ügyesebb kiadói rutinnal szerkesztett hírharangot", amelynek vasárnapi mellékletébe – a zombori hetilap szerint – az „igaz tehetségek" nem voltak hajlandók írni.

Szenteleky Kornél hetenként többször is be-belátogatott Zomborba. A Só utcában is megfordult, hol Kohlmannhoz vagy Wohlheimerékhez látogatva, hol a szabadkőművesek páholyába igyekezve, személyes kapcsolatai az újság szerkesztőivel közismertek voltak. Talán ez a barátság is hozzájárult ahhoz, hogy a *Sombori Újság* ennyire szívén viselte s ilyen türelmetlen buzgalommal támogatta az itteni irodalom ügyét. Egyben az újságírói bátorságot is példázva, jóval tovább, mint ameddig egyáltalán élt még!

*

Ezerkilencszázhuszonkilencben szűnt meg a *Sombori Újság*, élénken tanúsítva a szállóige igazát, hogy az újságok könnyen születnek és nehezen halnak meg. Nem parentálták el sehol, nem hiányzott senkinek. Annál kevésbé, mert indulóban volt már a napilap, amely kétszer is megváltoztatja majd a címét,

amíg cenzorok és szerkesztők megtalálják a modus vivendit a további megjelenéshez. De ez már egy másik történethez tartozik.

Az öt év, amíg Bosnyák Ernő lapja megjelent, a kisebbségi magyarságnak talán legellentmondásosabb időszaka volt. Mert a január hatodiki diktatúra után ugyan kegyetlenebbül gyakorolta hatalmát a nagyszerb osztályuralom, de következetesebb is volt, s kisebbségi kérdések helyett sokkal inkább foglalkoztatta a szerb–horvát ellentét, s az erősödő munkásmozgalom.

Amikor tehát a zombori hetilap általános magyar sorskérdésekhez is hozzászólt, csak a közhangulatnak tett eleget. És ha szokatlan volt is, ahogyan a magyar iskolákért, színházért, irodalomért síkraszállt, nagyobb lapokat is túllicitálva, azért fontoskodásnak mégsem volt mondható a kis helyi közlöny ügybuzgósága. És nem hanyagolta el a város érdekeit sem. Nemcsak a járdák és úttestek, a parkok és utcák rendben tartását sürgette szüntelenül, s nem csupán a villanytelep ügye érdekelte öt éven át, a várospolitikába is beleszólt, rendőri eljárásokkal is szembeszállt.

Ami később, a nyílt sisakkal fellépő diktatúra alatt nem történhetett volna meg, most megtörtént: a kis hetilap megbuktatta a rendőrkapitányt. Egy hosszan tartó hírlapi vitában, amely Gere Vince, a Katolikus Legényegylet elnöke és Eremin rendőrfőkapitány között folyt, az utóbbi húzta a rövidebbet, s le kellett mondania. Micsoda idők! – gondolja a mai olvasó. Közben csak személyi változásról volt szó, s akik Eremin után jöttek, nem voltak jobbak nálánál. Sőt! A diktatúra persze már tudta, amit a liberális Eremin nem tudott, hogy a rendőruralomnak nem vitatkoznia kell.

A pénzügyigazgató, a „kuferások" példaképe, Dostanić Čedo, aki minden képzettség nélkül kapta meg kinevezését, nem mondott le, mint a rendőrkapitány, az újság állandó támadásainak eredményeként váltották le.

És itt meg kell állni egy pillanatra, s megmagyarázni az akkoriban oly gyakran használt szó, a „kuferás" politikai, gazdasági és nemzetiségi jelentését. Az egyetlen nadrággal és üres kofferrel érkezett embereket nevezte így a köznyelv, keserű iróniával, akik magas állásokat foglaltak el Vajdaságban különféle érdemek jussán, anélkül hogy halvány fogalmuk lett volna jogról, közigazgatásról, s anélkül hogy ismerték volna a vidék struktúráját és viszonyait, ahová kinevezték őket. A „kuferás" jött, megszedte magát, s rövidebb-hosszabb idő után már nem kofferrel távozott. Mert néhány év után, mikor már a radikális körök, s a belgrádi csársi hatalmasai iskoláztatni is ráértek a maguk bizalmi embereit, a tanulatlan, de nagy étvágyú jövevények megtollasodva térhettek vissza szűkebb hazájukba.

„Neka stupi u tragove oca mu njegovoga!" – fejezte be kötelező ünnepi szózatát öt évvel később Guttmann főrabbi az ifjú királyról szólva, s a nagy gonddal megírt és magyarból fordított szónoklatban lelkiismeretesen alkalmazva a genitivust, közben nem értette, miért szörnyűködnek az államnyelvet nála jobban beszélő hitközségi tagok. Ezt az időt a kis újság már nem érte meg. De

fennállása alatt állandóan ostorozta – ha nem túl kopott a szó! –, azt a királyi rendszert, amely utódának is követendő példája maradt.

A rendszer helyi, városi változatát is kipellengérezve!

Például Székely József, a független munkáspárt listáján megválasztott városi tanácstag izgalmas felszólalásairól tudósítva a földreform igazságtalanságait, a nyomort és a korrupciót helyezte az érdeklődés középpontjába. És lelkesen számolt be azokról a viharos közgyűlésekről, amelyeken a független munkáspártiak verték az asztalt, s az említett Székely József magyar nyelven tartotta meg beszédét, miközben csetnikek beavatkozásával fenyegették a radikális városatyák, s tintatartók röpködtek a levegőben. De hát lejárt Bosnyák Ernő lapjának az ideje. Napilappal már nem vehette fel a versenyt, anyagilag sem igen bírhatta tovább. Öt év nem nagy idő egy újság életében, a négy, későbbi hat oldalnyi terjedelem – inkább szűkedelmet kéne mondani! – sem engedett meg nagyobb kibontakozást. Mégis úgy kell beszélnünk a *Sombori Újság*ról, mint egészen eredeti lapról, amely külön színt jelent Zombor sajtótörténetében.